

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กวัยก่อนวัยหรือเด็กก่อนวัยเรียนหมายถึงเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าระยะนี้เป็นระยะที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด¹ เด็กจะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ฟรอยด์(Freud) เชื่อว่าระยะ 5 ปีแรกของช่วงชีวิตมีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ² พฤติกรรมของเด็กที่ปรากฏในช่วงนี้ จะมีความสำคัญต่อการปรับตัวและบุคลิกภาพของเด็กในวัยต่อมา รูสโซ (Rousseau) กล่าวว่า "เด็กคือผ้าขาวบริสุทธิ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่แกมสีสันท่าง ๆ ให้สวยงาม การกระทำของเด็กที่แสดงออกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และมีสาเหตุจากการหลอหลอมของผู้ใหญ่"³

อีริกสัน (Erikson) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กเป็น 8 ขั้น และมีหลักว่าพัฒนาการในขั้นแรก ๆ จะมีผลต่อการปรับตัวของเด็กต่อไปในอนาคต ถ้าเด็กมีขั้นพัฒนาการที่เต็มไปด้วยความสุขก็จะทำให้เด็กเกิดความคิดว่าโลกที่ตนอยู่น่ารื่นรมย์ มีความสุข แต่ถ้าเด็กเกิดความทุกข์ใจ มุ่งยากในเรื่องต่าง ๆ ความรู้สึกของเด็กก็จะเป็นไปในทางตรงกันข้าม⁴

¹ นวลศิริ เปาโรหิต, จันทมาศ ปรียานุช และ อรทัย ชื่นมณูญย์, จิตวิทยาพัฒนาการ (พระนคร; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2520), หน้า 135.

² Sigmund Freud, An outline of Psychoanalysis, (New York: W.W. Norton & Co., 1949), pp. 26-29.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (พระนคร: เอรว่าณการพิมพ์, 2523), หน้า 114.

⁴ E.H. Erikson, Childhood and Society (New York:W.W. Norton and Co.1950), pp.220-222.

เฮอรูลอค (Hurlock) กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยนี้ว่า เด็กจะเรียนรู้ที่จะติดต่อทางสังคมและสมาคมกับบุคคลภายนอก เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่ม จากการศึกษากิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่มของเด็กพบว่า ทักษะและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันซึ่งกันและกัน การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตามที่มีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะมีความสำคัญต่อบุคคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก¹

เด็กจะไม่เข้าใจว่าสังคมต้องการอะไรจากเขา เขาควรจะทำปฏิบัติตัวอย่างไร และปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นอย่างไร เด็กในระดับปฐมวัยนี้จะเริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัวยุติ โดยมีปฏิสัมพันธ์กับ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ต่อมาเมื่อเด็กมีโอกาสดำเนินไปอยู่ในศูนย์เด็กปฐมวัยสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันหรือโรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ ก็ตาม เด็กจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวในสภาพสังคมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดควรเป็นผู้ที่วางพื้นฐานในการปรับตัวให้แก่เด็ก ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กมากเมื่อเด็กมีโอกาสดำเนินไปโรงเรียน บราวน์ (Brown) กล่าวว่า "ครูมีอิทธิพลยิ่งกว่าสิ่งใดในการศึกษา"²

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในภารกิจและการสอนในห้องเรียน ครูเป็นผู้นำและเป็นผู้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดหมายที่วางไว้ โทรแจค (Trojack) กล่าวว่า "ในการเรียนการสอนจะเกิดผลดีถ้าครูผู้สอนกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากที่สุด"³

อี.แชมเปิล และ ซี.อเรนซ์เบิร์ก (E. Chapple and C. Arensberg) นักมนุษยวิทยา ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ โดยมีความคิดหลักร่วมกันคือปฏิริยาสัมพันธ์ซึ่ง

¹ Elizabeth B. Hurlock 5th ed. Child Development, (New York: Mc Graw Hill Book Co. 1964), p. 230-237.

² กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์, "ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2495), หน้า 12.

³ เป็รื่อง กุมุท, เทคโนโลยีทางการศึกษา : สื่อการสอนและนวัตกรรมการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์, 2519), หน้า 170.

บุคคลมีต่อกัน กล่าวคือ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งได้แก่ความรู้สึก และกิจกรรม การที่บุคคลมีปฏิริยาต่อกันทำให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรม รวมตลอดจนบุคลิกภาพ¹

การเรียนการสอนในปัจจุบันนี้อาจจะกล่าวได้ว่าครูเน้นให้นักเรียนได้รับความรู้เฉพาะเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ คือการสอนจะเน้นในด้านการบรรยายและอธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟังเดี่ยว หน้าที่ของนักเรียนคือฟังและจดจำ ฉะนั้นครูกับนักเรียนจึงมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันน้อยมาก และจากผลวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าครูส่วนใหญ่มักใช้วิธีการสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง² ซึ่งไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาการทางด้านการเรียนการสอนของนักเรียนเท่าที่ควร ดังนั้นการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการนั้น ครูควรเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการบอกให้ท่องจำมาเป็นการให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสดงออก รู้จักค้นคว้าหาความรู้ รู้จักแก้ปัญหา

ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่สำคัญวิธีหนึ่งคือ การสังเกตวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน ซึ่งแฟลนเคอร์ส (Flanders) กล่าวว่า การสังเกตวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาการสอนของครู ซึ่งจะช่วยให้ครูเอาใจใส่พฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ การตรวจสอบพฤติกรรมการสอนของครูจะส่งผลกระทบต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน³ แฟลนเคอร์สมีหลักการว่าอิทธิพลของครูที่ใช้ในการสอนนั้นสามารถนำมาวิเคราะห์ได้โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เป็นคำพูดทั้งของครูและนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำระบบการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของแฟลนเคอร์สมาปรับปรุงให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อใช้

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน", หน้า 15.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การสังเกตพฤติกรรมของครูประจำชั้น ประถมปีที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2521), หน้า 51.

³ Ned A. Flanders, Analyzing Teaching Behavior (Messachusetts: Addison and Wesley Publishing Company, 1970) pp. 448.

ในการสังเกตพฤติกรรม การเรียนการสอนในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัย โดยใช้การสังเกตทั้งพฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) และพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกทางวาจา (Non-Verbal Behavior)

พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เป็นกระบวนการที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และพัฒนาการที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ พัฒนาการทางสังคม (Social Development)

เฮอรัลด์ (Hurlock) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคมหมายถึงการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อจะเข้ากับสังคมได้และการที่เด็กจะเข้ากับสังคมได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญคือ ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม บทบาทในสังคม และทัศนคติของเด็กต่อสังคม¹

พัฒนาการช่วงแรกในชีวิตของเด็กนั้น เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด แต่เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนหรือสถานเลี้ยงดูเด็ก เขาจะถูกแวดล้อมไปด้วยเพื่อน ผู้ใหญ่คนอื่นที่นอกเหนือไปจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เด็กจะเริ่มมองตัวเองอย่างมีความหมาย เขาจะเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อคนอื่น จะเกิดการแข่งขัน การชิงดีชิงเด่น การประนีประนอม เด็กในแต่ละสังคมจะมีการเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำต่าง ๆ ในสังคม โดยผ่านขบวนการเรียนรู้ในสังคมเพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม การศึกษาพฤติกรรมในห้องเรียนจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูรู้วิธีการที่จะช่วยเหลือเด็ก ทัศนคติของเด็กที่มีต่อครู และความสัมพันธ์ของเด็กที่มีต่อเพื่อนในห้องเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการพัฒนาตามความต้องการของสังคมต่อไป

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับก่อน ๆ แนวนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ไม่ได้เน้นถึงความสำคัญเท่าการจัดการศึกษาระดับอื่น ๆ แต่ในปัจจุบันนี้รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก ได้มีการระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทำงานประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยนี้ได้อย่างทั่วถึงทุกท้องถิ่น และในการจัดการศึกษานั้นต้องประสานงานทั้งด้านอนามัย สาธารณสุข ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านโภชนาการ

¹ Hurlock, Child Development 5th ed. pp. 228.

ด้านการอาสาสมัคร และด้านการศึกษา หลักการดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้เป็นต้นแบบในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาระดับปฐมวัยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524)¹ สำหรับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ใหม่ นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กปรากฏอยู่ในแนวนโยบายด้านสาธารณสุข และแนวนโยบายด้านอาหาร โภชนาการ

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้ ยังมีปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเนื่องมาจากการจัดการศึกษาระดับนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานจากหลายหน่วยงาน แต่จากการที่ไม่มีแนวนโยบายและแนวปฏิบัติปรากฏไว้อย่างเด่นชัดร่วมกัน จึงส่งผลให้แต่ละหน่วยงานมุ่งคำนึงเฉพาะการจัดและการขยายงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบมากกว่าที่จะคำนึงถึงการร่วมมือประสานงานกัน² ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดบริการให้แก่เด็กระดับนี้ หน่วยงานที่ร่วมมือรับภาระจัดการศึกษาระดับนี้มีทั้งรัฐและเอกชน ในรูปของโรงเรียนอนุบาล และศูนย์พัฒนาเด็ก เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมศาสนา กรมการฝึกหัดครู เทศบาล กรมการพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ กรมอนามัย กรุงเทพมหานคร สมาคมและมูลนิธิ เมื่อพิจารณาถึงโอกาสของเด็กที่เข้ารับบริการแล้วพบว่ายังมีความเหลื่อมล้ำอยู่มาก เด็กในเมืองจะมีโอกาสเข้าเรียนมากกว่าและได้รับการดูแลจากรัฐมากกว่าในเขตอื่น³ บริการ ไม่ครอบคลุมถึงเด็กยากจน

¹ลีปพนธ์ เกตุทัต, และนิตยา ภัตสรศิริ, แนวนโยบายการจัดการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524, หน้า 2 - 3. (อัครสำเนา)

²ประยูร ศรีประสารณ์, "วิวัฒนาการและแนวนโยบายการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา." วารสารการศึกษาผู้ใหญ่ 16 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2522) : 19 - 25.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย, (พระนคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2522), หน้า 52 - 54, 81.

ในสมัยที่ยังไม่มีโรงเรียนอนุบาล เมื่อเด็กเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา เด็กมีความแตกต่างกันเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อมที่บ้าน ต่อมาโรงเรียนอนุบาลเข้ามามีส่วนทำให้เด็กมีโอกาสได้เข้าเรียน มีสัมฤทธิ์ผลในชั้นประถมศึกษาสูงกว่าเด็กที่ขาดโอกาส¹ และในสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า การให้การศึกษาก่อนวัยเรียนที่จัดอย่างรอบคอบช่วยเพิ่มพูนความสามารถ เด็กทำคะแนนการทดสอบทางสติปัญญาได้² เด็กที่มีโอกาสผ่านศูนย์เด็กหรือโรงเรียนนี้ มีทั้งที่มีคุณภาพและค้อยคุณภาพ ซึ่งเกิดจากปัญหาสำคัญอีกด้านหนึ่งคือ การสอนและการไม่สอนหนังสือของครู จากการวิจัยพบว่า เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมหรือเด็กที่มีโอกาสเรียนในระดับก่อนวัยเรียน เมื่อขึ้นไปเรียนในระดับประถมศึกษาแล้ว จะมีคุณสมบัติเหนือเด็กที่ไม่มีโอกาสเรียนระดับก่อนวัยเรียนคือ มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนมากกว่า มีสภาพจิตใจที่ดี สามารถเข้ากับบุคคลอื่นและเรียนหนังสืออย่างมีความสุข³

ในช่วงแผนพัฒนาที่ 5 รัฐบาลได้คาดประมาณแนวโน้มไว้โดยเริ่มแรกจะมุ่งเน้นการใช้จ่ายเพื่อแก้สภาพค้อยพัฒนาชั้นวิกฤตต่าง ๆ ให้หมดไปให้แก่ สภาพทุโภชนาการ สภาพขาดการให้ภูมิคุ้มกันโรค และสภาพไร้โอกาสศึกษา⁴ เมื่อรัฐสามารถแก้ไขปัญหเหล่านี้ได้แล้ว การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยก็จะมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น เด็กจะเกิดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ทำให้เด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ

¹ลีปปนต์ เกตุทัต และนิตยา ภัสสรศิริ, "แนวโน้มการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน,"

หน้า 7.

²ดุสิต ภูอินทร์, "ผลของการให้การศึกษาก่อนวัยเรียน." ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ชมรมไทย - อีสราเอล, 2523), หน้า 41 - 43.

³ราศี ทองสวัสดิ์, "จำเป็นต้องสอนอ่าน - เขียนในชั้นอนุบาลไหม," เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน, หน้า 31 .

⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 2522, (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2524), หน้า 2 - 5.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญและมีโครงการศึกษาแสวงหา
รูปแบบของการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่เหมาะสม จึงได้สนับสนุนการวิจัยครั้งนี้โดยให้ทุนในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลและให้ความร่วมมือในการวางแผนและวิเคราะห์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติจะได้นำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการดำเนินโครงการดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรม
ทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัยนี้ โดยเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงาน 3 กลุ่ม ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในภาคกลาง และเชื่อว่าผลวิจัยครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางรูปแบบในการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยต่อไป

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน ระดับปฐมวัย ในภาคกลาง
2. เพื่อสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน ในระดับปฐมวัย ในภาคกลาง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระหว่างหน่วยงาน 3 กลุ่ม ในภาคกลาง
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน ระดับปฐมวัย ระหว่างหน่วยงาน 3 กลุ่ม ในภาคกลาง
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน กับพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน ระดับปฐมวัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน ระดับปฐมวัยของแต่ละกลุ่มหน่วยงานในภาคกลางมีความแตกต่างกัน
2. พฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน ระดับปฐมวัยของแต่ละกลุ่มหน่วยงาน ในภาคกลางมีความแตกต่างกัน
3. มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างพฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน กับพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. พฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน และพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียนที่สังเกตและจดบันทึกได้นั้น ถือว่าเป็นการ แสดงออกอย่างจริงจังและเป็นข้อมูลที่เพียงพอของพฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ และพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียน
2. ข้อกร ะทง ในแบบสังเกตและจดบันทึกมีความครอบคลุมที่สามารถ ธิงชี้พฤติกรรม ร มปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู กับนักเรียน และพฤติกรรม ร มทางสังคมของนักเรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่กำลังสอนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสถาบันสังกัดหน่วยงาน 3 กลุ่ม ในภาคกลาง

2. การรวบรวมข้อมูลได้มาจากการบันทึกพฤติกรรม รมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนโดยไม่แยกเป็นรายวิชา และการบันทึกพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนบันทึกเฉพาะสถานการณ์ที่ครูกำหนดกิจกรรมให้เด็กเท่านั้น

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึง

3.1 อายุของครู

3.2 อายุนักเรียน (เฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์)

3.3 วุฒิ เพศ และประสบการณ์ในการสอนของครู

3.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.5 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

3.6 อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมความรู้จากตำรา เอกสาร วารสาร และผลงานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ พัฒนาการทางสังคม และหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัย 2 ชุด คือ แบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนระดับปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย

3. นำเครื่องมือในการวิจัยทั้ง 2 ชุด ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปฐมวัย 5 ท่าน ตรวจสอบ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

4. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร คือ ครูและนักเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และที่บ้านเด็กจุฬา แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตเพื่อให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมทุกด้าน

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้อีกครั้งกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร คือ ครูและนักเรียนที่โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตให้สมบูรณ์ขึ้น

6. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อหาความเที่ยงและประสิทธิภาพของการใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์

7. สุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูและนักเรียนในโรงเรียนหรือศูนย์เด็กปีการศึกษา 2524

8. เตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดทำตารางเวลาที่ว่าจะออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล ตามโรงเรียนหรือศูนย์เด็ก พร้อมทั้งส่งหนังสือติดต่อกองกระทรวงและกรมเจ้าสังกัด ตลอดจนโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเหล่านั้น

9. นำเครื่องมือออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยวิจัย 1 คน

10. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ของพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนของนักเรียน จากนั้นวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมโดยใช้เทคนิค ANOVA (Analysis of Variance) เพื่อหาความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์และพฤติกรรมทางสังคม เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3 กลุ่ม โดยใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณตามวิธี SPSS (Statistical Package for the Social Science) และหาค่า Contingency Coefficient เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนโดยใช้เทคนิค Crosstabulation

11. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลและเสนอแนะ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทางท่าทางและท่วงท่าในการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียน

พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การพูดและ/หรือการแสดงท่าทางโต้ตอบระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ในขณะที่ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันภายในห้องเรียน

ครู หมายถึง ผู้ที่สอนในห้องเรียนที่ผู้วิจัยไปสังเกต

นักเรียน หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุระหว่าง 4 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัยในห้องเรียนที่ผู้วิจัยไปสังเกต

การศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

ศูนย์เด็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์โภชนาการเด็ก สังกัดกรมอนามัย และโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดกรมการศาสนา

รหัส หมายถึง ตัวเลขประจำตัวอย่างพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ที่ใช้บันทึกพฤติกรรมปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีทั้งสิ้น 42 รหัส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้เครื่องมือสำหรับสังเกตและบันทึกพฤติกรรมสัมพันธระหว่างครูกับนักเรียน
2. ได้เครื่องมือสำหรับสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
3. เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับปฐมวัย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย